

A Magyar Ügyvédi Kamara Összeférhetetlenségi Bizottságának véleménye

A MÜK Főtitkár megkeresésére Bizottságunk megvizsgálta a 2023. évi XXV. tv. (Panasztv.) 19. § és 50. § -ban írtakkal kapcsolatos összeférhetlenségi kérdést.

1.

Megállapítottuk, hogy a bejelentővédelmi ügyvéd tevékenysége, az adott foglalkoztató szervezet, mint megbízó, ügyvédi megbízásán alapuló **ügyvédi tevékenység**, még akkor is, ha azt elkülönítetten kell végeznie az egyéb ügyvédi tevékenységétől.

Így vonatkoznak rá az Üttv., az Etikai Szabályzat (ÜESZ) és az egyéb szabályzatok.

2.

Összeférhetlenséget elsősorban érdekütközés esetén kell megállapítani, akkor, amikor az **adott ügyvédi tevékenységet végző személy** nem járhat el ellentétes érdekekkel bíró megbízók javára.

A bejelentővédelmi ügyvéd tevékenysége ehhez képes speciális. Ő, a megbízója megbízásából végzi a törvényben előírt feladatokat, a bejelentők által, a megbízóval szemben tett bejelentések alapján, a Panasztv. által definiált belső visszaélésbejelentési rendszer keretében. A bejelentővédelmi ügyvéd a Panasztv. terminológiája szerint a megbízó foglalkoztatottjával esik egy tekintet alá.

A bejelentő nem megbízója, a bejelentővédelmi ügyvédnek, de ügyelnie kell a bejelentő törvényben biztosított jogaira és a megbízó ezzel kapcsolatos kötelezettségeire.

Ezt a helyzetet a **Panasztv. 50. § (2)** bekezdése egyértelműen megoldja:

Bejelentővédelmi ügyvédi tevékenység folytatására megbízási szerződés nem köthető olyan jogi személlyel, amellyel a bejelentővédelmi ügyvéd **más megbízási jogviszonyban**, munkaviszonyban, munkavégzési kötelezettséggel járó más jogviszonyban áll, vagy amellyel a megbízási szerződés megkötését megelőző öt évben ilyen jogviszonyban állt.

Érdekes módon, a foglalkoztató egyéb munkavállalója vagy szervezeti egysége (pl. HR) tekintetében a törvényalkotó nem lát okot a kizárásra, csupán a 19. § (1) szerinti nehezen meghatározható pártatlanságot írja elő.

3.

Valódi kérdést az a helyzet vet fel, ha az ügyvédi iroda vagy az ügyvédi társulás, klasszikus ügyvédi megbízással bír az adott jogi személy foglalkoztatótól, és ugyanennek az irodának vagy társulásnak a klasszikus megbízás ellátásában nem közreműködő tagja kívánja ellátni a bejelentővédelmi ügyvéd tevékenységet.

Az Üttv. 20. §-ban megfogalmazott összeférhetlenség (és az ez alóli felmentések is) két ellentétes érdekű ügyfél, vagyis megbízó esetére vonatkozik. Ezt terjeszti ki a 21. § az ügyvédi iroda és az ügyvédi társulás tagjaira is.

Jelen esetben azonban az összeférhetlenséget a Panasztv. 50. § (2) bekezdése deklarálja és nem az ügyfelek érdekeinek ütközését tekinti kizáró oknak, hanem az megbízóval, mint **foglalkoztatóval való más (klasszikus) megbízási jogviszony tényét**.

4.

Ügyvédi iroda esetében a megbízás nem annak tagjával, hanem az irodával köttetik (Üttv. 28. § (2), így a tag nem is tud önállóan megbízást vállalni, tehát ha az irodának van a foglalkoztatóval más (klasszikus) megbízása, a fentiek miatt nem tud a tagja javára, de saját nevében bejelentővédelmi ügyvéd tevékenységre szóló megbízást is vállalni. Még akkor sem, ha bejelentővédelmi ügyvéd tag adott esetben nem vesz részt az iroda klasszikus megbízásának ellátásában. Az egyszemélyi megbízó miatt a 20. § (4), (7) bekezdésben írt kivételek sem értelmezhetőek.

5.

Társulás esetében annyiban árnyaltabb a helyzet, hogy az **Üttv. 101. § (1)** bek. szerint a társulás egy speciális entitás, **nem rendelkezik önálló jogalanyisággal, de saját név alatt működik.** Az ügyvédi társulásról és az ügyvédi irodaközösségről szóló **8/2017. (XI. 20.) MÜK szabályzat 3.1.** pontjából következik, hogy a társulás keretében ellátandó ügyre szóló **megbízást az ügyvédi társulás** (mint a tagok összessége) **nevében** kell elvállalni. A megbízást a társulás vezetője, képviselője (a)pont) vagy amennyiben a társulási megállapodás ezt lehetővé teszi – a vezető ellenjegyzésével a társulás bármely tagja (b) pont) vállalja el, értelemszerűen a társulás nevében.

A szabályzat 3.3. és a 3.4. pontjai főszabályként arról szólnak, hogy a társulás által vállalt megbízás teljesítése során annak minden tagja, valamint azoknak az Üttv. 28. § (5) bekezdése szerinti tagjai és alkalmazottai eljárhatnak és meg is illetik őket az Üttv. 28. § (3) bekezdése szerinti jogok és terhelik a kötelezettségek.

A szabályzatunk **3.3.** és a **3.4.** pontja ugyanakkor lehetővé teszi, hogy az említett főszabálytól eltérően rendelkezzenek és ezzel a társulás részére adott megbízás **teljesítése alól** annak egy tagját kivegyék, a megbízás teljesítésével kapcsolatos jogait és kötelezettségeit korlátozzák.

Az összeférhetlenségi kérdés ténylegesen ezen kivétel alanyát képező társulási tag esetében merülhet föl.

Ezen tag egy olyan társulás tagja, amely (klasszikus) megbízással rendelkezik az adott foglalkoztató megbízótól, még akkor is, ha a megbízás teljesítésében nem vesz részt, a teljesítéshez kapcsolódó jogok és kötelezettségek ténylegesen nem illetik meg.

Az adott foglalkoztató által ezen társulási tag részére adandó bejelentővédelmi ügyvédi megbízás összeférhetlensége nem az Üttv. 20. §, 21. §-ból vezethető le, mert ezek több megbízó ellentétes érdekeiről szólnak, míg jelen esetben **egy megbízó többféle megbízásáról** van szó.

A tételes (formális) jogi megoldást maga a **Panasztv. 50. § (2)** bekezdése adja meg, ami egyértelműen kizárja a bejelentővédelmi megbízás lehetőségét az olyan ügyvéddel, akinek van vagy öt éven belül volt vele más(klasszikus) megbízása.

A társulás részére adott megbízás tényét még akkor sem tudjuk vitatni, ha a megbízás teljesítésében az adott tag nem vesz részt, márpedig a tilalom a megbízás tényéhez kötődik.

Fentieket erősíti az **Etikai Szabályzatunk 4.1.** pontja, amely szerint **kiemelt figyelmet** kell fordítani arra, hogy **az összeférhetlenség bármely formájának még a látszata se** merülhessen fel.

6.

Az 5. pontban írtak értelemszerűen nem vonatkoznak az 8/2017. (XI. 20.) MÜK szabályzatban írt ügyvédi **irodaközösség** tagjaira, továbbá a **helyettes ügyvédre**, mert az ő esetükben a foglalkoztatóval semmilyen megbízás nem áll fenn.

A helyettes ügyvéddel kapcsolatban megjegyzendő, hogy a helyettes ügyvédi mivolt önmagában, a megbízás hiányában nem kizáró ok, de amikor a foglalkoztatóval megbízásban álló ügyvédet a helyettes ügyvéd ténylegesen helyettesíteni kényszerül, vagyis mindkét, **együttesen tilalmazott** megbízást el kellene látnia, úgy azonnal beáll az összeférhetlenségi helyzet.